Raadsvoorstel

Vergaderdatum	17 september 2026
Portefeuillehouder	P.C.G. Hazes
Behandelend ambtenaar	Loes Keijzer
Afdeling/team	Samenleving/beleid
Status	Openbaar

Onderwerp

Raadsvoorstel zienswijze ontwerp gemeenschappelijke regeling Jeugdregio Zaanstreek-Waterland

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

1. Af te zien van het indienen van een zienswijze op het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling Jeugdregio Zaanstreek-Waterland.

Kern van het voorstel

Op 1 januari 2026 is de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (verder te noemen: Wvbj) in werking getreden. De wet vloeit voort uit de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028.
Met de invoering van de Wvbj, wordt de Jeugdwet gewijzigd om wachtlijsten in de jeugdzorg te verminderen en ervoor te zorgen dat (hoog) specialistische jeugdzorg beschikbaar is voor kwetsbare jeugdigen, door middel van:

- Regionale samenwerking: Gemeenten moeten in jeugdregio's samenwerken om gespecialiseerde jeugdhulp en jeugdbescherming in te kopen.
- Rol NZa: De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) krijgt een toezichthoudende rol op de beschikbaarheid en financiële gezondheid van zorgaanbieders.
- Financiële transparantie: Jeugdhulpaanbieders krijgen strengere eisen over financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording, vergelijkbaar met de Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza).
- Landelijke inkoop: Zeer complexe zorgvormen kunnen voortaan op landelijk niveau worden ingekocht.

Uit de wetswijziging volgen specifieke opgaven die dit jaar gerealiseerd moeten worden door de gemeenten:

- Het vaststellen van een regionale visie specialistische Jeugdhulp;
- Het vaststellen van een gemeenschappelijke regeling voor de gezamenlijke wettelijke opgaven;

Hierover bent u in maart 2026 geïnformeerd middels RB 1897535.

Dit voorstel betreft de vereiste gemeenschappelijke regeling die getroffen moet worden voor de samenwerkende gemeenten in een Jeugdregio. Gemeenten hebben voor dit deel van de Wvbj een jaar de tijd gekregen. De aanpassingen van de Jeugdwet die deze samenwerking regelen, gaan in per 1 januari 2027.
Het vaststellen van de gemeenschappelijke regeling vloeit voort uit een wettelijke verplichting, waarvan niet kan worden afgeweken. Binnen deze wettelijke kaders is gekozen voor een uitvoeringsvariant die aansluit bij de bestaande regionale samenwerkingsstructuur en de continuïteit van de samenwerking borgt. Daarnaast is het ontwerp in regionaal verband zorgvuldig voorbereid, met juridische ondersteuning vanuit alle deelnemende gemeenten en inbreng van externe deskundigheid op het gebied van het opstellen van gemeenschappelijke regelingen.

Voor het vaststellen van de Regiovisie en de aanpassing van de Verordening Jeugd (in verband met de inkoop jeugdhulp) volgen aparte raadsvoorstellen.
Voor de vier thema's (Regiovisie, Inkoop, Verordening en gemeenschappelijke regeling) wordt tijd gereserveerd op de agenda van de Regioraad van 23 september 2026.

Argumenten

1.1. De samenwerking in de regio Zaanstreek-Waterland is wettelijk verplicht.
Met de Wvbj worden per 1 januari 2027 nieuwe artikelen aan de Jeugdwet toegevoegd over de samenwerking. Met artikel 2.17 Jeugdwet is geregeld dat gemeenten verplicht in specifieke jeugdzorgregio's zijn ingedeeld. Voor Zaanstreek-Waterland is de indeling hetzelfde als de huidige jeugzorgregio-indeling, waarin wij al sinds 2015 vrijwillig samenwerken.

1.2. De colleges moeten een gemeenschappelijke regeling treffen om een toereikend aanbod aan jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te kunnen bieden.
Bij de gemeenschappelijke regeling wordt een regionale entiteit genaamd Jeugdregio ingesteld, die de vorm moet hebben van een openbaar lichaam, een bedrijfsvoeringsorganisatie of een centrumregeling (artikel 2.18, lid 2 Jeugdwet).
De colleges belasten de Jeugdregio met tenminste de volgende werkzaamheden (artikel 2.19 Jeugdwet):
a. Contracteren (of subsidiëren) aanbieders jeugdhulp en gecertificeerde instellingen, jeugdbescherming en jeugdreclassering (al geregeld).
b. Administratieve processen bij contracteren (of subsidiëren) zoals monitoring, relatiemanagement en het maken van afspraken voor verantwoording prestaties en de evaluatie van de contracten (al geregeld).
c. Het maken van afspraken met andere regio's om een toereikend aanbod van jeugdhulp, jeugdbescherming en -reclassering te realiseren. Denk hierbij aan de samenwerking in Thuis voor Noordje waarmee we ook voor de meest complexe zorgvragen ondersteuning in Noord-Holland willen realiseren en de bovenregionale inkoop van jeugdbescherming en -reclassering met twee andere regio's (Amsterdam-Amstelland en West-Friesland, wordt uitgevoerd).
d. De organisatie van de regionale expertteams (RET Zaanstreek-Waterland). Deze is al georganiseerd in Zaanstreek-Waterlands verband en valt al onder Zaanstad.

1.3. Een gemeenschappelijke regeling voor de samenwerking is niet nieuw

Vanaf het moment (2015) dat uitvoering van de Jeugdwet (en de Wmo) een gemeentelijke taak werd, is in de regio Zaanstreek-Waterland samengewerkt onder een gemeenschappelijke regeling (de Regeling zonder Meer) en met een dienstverleningsovereenkomst. De Regeling zonder Meer (Gmb. 2025, nr. 59849), die tot op heden steeds verlengd en vernieuwd is, maakte regionale samenwerking voor alle decentralisaties sociaal domein mogelijk. In de praktijk werd er gebruik van gemaakt voor samenwerking Jeugdwet (7 gemeenten) en Wmo (5 gemeenten). De Regeling zonder Meer is de lichtste vorm van samenwerking.

Voor de Jeugdwet zijn er sinds 2015 dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) afgesloten waarmee aan Zaanstad mandaten, volmachten en machtigingen zijn verleend voor de uitvoering van taken voor de gehele regio. De taken betreffen het voorbereiden van de inkoop van jeugdzorg en het uitvoeren van contractmanagement op de afgesloten contracten, later uitgebreid met o.a. de organisatie van het RET Zaanstreek-Waterland. Voor de inzet van een regionaal beleidsadviseur en -ondersteuner wordt op dit moment gebruik gemaakt van de diensten van Edam-Volendam.

1.4 Een Centrumregeling is nu het meest passend

De manier waarop de huidige samenwerking is vormgegeven, komt feitelijk al grotendeels overeen met een gemeenschappelijke regeling (Centrumregeling), zoals bedoeld in artikel 8, vierde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgj). Gezien de korte termijn die de wetswijziging geeft voor het vaststellen van de regeling (1 jaar) en dit te moeten realiseren in een verkiezingsjaar waarin colleges en raden wijzigen, is gekozen voor een regeling die de bestaande wijze van samenwerking zo veel mogelijk in stand laat en daardoor slechts beperkte wijzigingen vereist. In deze vorm behouden colleges hun sturingsmogelijkheden; er vindt geen overdracht of delegatie plaats van bevoegdheden. Mandaten blijven flexibel en kunnen worden ingetrokken.

Dit neemt niet weg dat er in de toekomst kan worden gekozen voor een andere uitvoeringsvariant (andere vorm van GR), wat wel complexer is. Afhankelijk van de regionale context en ontwikkelingen, de principes en het gedeelde perspectief op samenwerking in de regio, kan een andere uitvoeringsvariant op termijn worden overwogen.

1.5 In de gemeenschappelijke regeling leggen we de basis voor de dienstverlening

Een deel van de afspraken die de gemeenten maken, verschuift van de dienstverleningsovereenkomst naar de gemeenschappelijke regeling. Zo staat in deze nieuwe gemeenschappelijke regeling vermeld wat de bevoegdheden zijn van de Centrumgemeente (Zaanstad) en wat de verplichtingen van de partnergemeentes zijn die daar tegenover staan. Naast de verplichte onderdelen die volgen uit de Jeugdwet (o.a. de werkzaamheden zoals beschreven in argument 1.3) en de Wet gemeenschappelijke regelingen (regels omtrent informatieverstrekking, verantwoording, wijziging, opheffing, toetreding en uittreding) zijn artikelen opgenomen over

- De verplichting om een bestuurlijk (portefeuillehouders Jeugd) en ambtelijk (directeuren/managers Sociaal Domein/Jeugd) overleg in te stellen die tenminste één keer per jaar vergaderen. Beide overleggen bestaan al, maar zijn niet geborgd in een regeling of overeenkomst;
- Verplichte onderdelen in de dienstverleningsovereenkomst (aansprakelijkheid, financiële aspecten, geschillen, duur, wijziging en beëindiging overeenkomst).

1.6 gelijkblijvende toegang tot zorg voor inwoners

De voorgestelde regeling verandert voor inwoners en de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp niets. De belangrijkste verandering is dat een bestaande vorm van regionale samenwerking wettelijk wordt verankerd. Voor Oostzaan is dit van belang omdat specialistische jeugdhulp alleen regionaal georganiseerd kan worden. Met deze regeling blijft toegang tot deze voorzieningen geborgd, terwijl de gemeente betrokken blijft bij de beleidsmatige en bestuurlijke keuzes binnen de regio. Daarmee

wordt uitvoering gegeven aan een wettelijke verplichting, zonder dat de lokale verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van jeugdigen en gezinnen verdwijnt

---

Kanttekeningen

1.1. De tijd tot de ingangsdatum van de wet maakt redelijke termijnen hanteren moeilijk
Het afgelopen jaar (vanaf juni 2025) is hard gewerkt aan het onderzoek naar een efficiënte regionale samenwerking (zie ook kanttekening 1.2). Dit heeft geresulteerd in deze aparte gemeenschappelijke regeling voor de Jeugdregio. De regeling wordt drie keer voorgelegd aan de individuele colleges van de verschillende gemeenten en twee keer aan de individuele gemeenteraden (voor zienswijze en voor toestemming treffen regeling).
In een aantal gemeenten is het halen van de termijnen voor de ingangsdatum van dit deel van de wet bijna onmogelijk. We zoeken naar mogelijkheden om toch zo veel mogelijk de ingangsdatum te halen, zonder daarbij voorbij te gaan aan de bevoegdheden van de colleges en raden. De gemeenteraad heeft 13 weken om te beslissen over het verlenen van toestemming (afdeling 10.2.1 Awb) vanaf het moment van verzending door het college. Dit is natuurlijk een maximumtermijn, de raad mag het ook sneller doen. Mocht de raad er binnen 13 weken niet uit kunnen komen, dan kan de raad beslissen de toestemmingstermijn eenmalig te verlengen met maximaal 13 weken. Om het proces te versnellen wordt verzocht om af te zien van een zienswijze. Het gaat om een kale GR die voldoet aan de wettelijke verplichting en verandert niets aan de huidige samenwerking.
Wat ook tijd kan opleveren, is het opnemen van een beslispunt in het tweede collegevoorstel waarmee het college overgaat tot vaststelling van de gemeenschappelijke regeling onder voorbehoud van toestemming van de gemeenteraad. Deze opties worden alleen uitgewerkt als die mogelijkheid zich voordoet.

1.2. Eén regeling treffen voor een brede samenwerking was op deze korte termijn niet mogelijk
Zoals beschreven in 1.3 bij argumenten, is er momenteel een bredere Regeling zonder Meer. Deze regeling heeft betrekking op samenwerking rond de taken die voortvloeien uit de decentralisaties in het sociaal domein (Regeling zonder meer, artikel 1). Het afgelopen jaar (vanaf juni 2025) is hard gewerkt aan het onderzoek naar een efficiënte regionale samenwerking op de verschillende onderwerpen binnen het sociaal domein en zijn de verschillende uitvoeringsvarianten voor een gemeenschappelijke regeling met elkaar vergeleken.

De verschillende vormen van de gemeenschappelijke regeling hebben ieder voor- en nadelen. Gezien de vaste ingangsdatum van de gemeenschappelijke regeling Jeugd en de samenloop met een verkiezingsjaar, waarin colleges en raden wijzigen, is gekozen voor een regeling die de bestaande wijze van samenwerking zo veel mogelijk in stand laat en daardoor slechts beperkte wijzigingen vereist (zie ook Toelichting en argumenten 1.4). Dit heeft geresulteerd in de voorliggende centrumregeling.

Gelet op de huidige (brede) scope van de Regeling zonder Meer is ook de mogelijkheid verkend om de verplichte regeling Jeugd te combineren met een regeling waaraan gemeenten vrijwillig kunnen deelnemen als het aankomt op andere onderwerpen binnen het sociaal domein. Hoewel deze mogelijkheid bestaat, vraagt een dergelijke brede regeling om een ruimere voorbereidingstijd dan nu beschikbaar is. Daarom is ervoor gekozen om nu een afzonderlijke regeling voor Jeugd vast te stellen en de huidige Regeling zonder Meer voor de overige onderwerpen te actualiseren.

Op basis van toekomstige regionale ontwikkelingen, de principes en het gedeelde perspectief op samenwerking in de regio, kan op termijn worden bezien of verdere aanpassing of verbreding van de regeling wenselijk is.

Financiële toelichting

Vraag	Antwoord
1. Heeft dit voorstel financiële consequenties?	Nee

Communicatie en vervolg

De gemeenteraad deelt het besluit mede aan het college. De besluiten van de verschillende gemeenteraden worden samengebracht en verwerkt in één document. In dit document wordt aangegeven of er zienswijzen zijn ingediend die hebben geleid tot aanpassing van de ontwerpregeling. Dit document wordt als bijlage naar de raden gestuurd bij het raadsvoorstel waarin toestemming wordt gevraagd voor de vaststelling van de gemeenschappelijke regeling.
Planning:

Aanleveren wethouder/ staf	10 aug
Bespreken wethouder/staf	17 aug
Aanleveren collegevergadering	18 aug
Collegevergadering	25 aug
Raadsvergadering zienswijze	17-sep
Aanleveren wethouder/ staf RV toestemming + DVO	19 okt
Bespreken wethouder/ staf RV toestemming + DVO	26 okt
Aanleveren collegevergadering	27 okt
Collegevergadering DVO en toestemming	3 nov
Besluitvormende raadsvergadering toestemming, zonder zienswijze periode	10-12
Reserve datum raadvergadering toestemming, met zienswijze periode	**Dat is in het nieuwe jaar, en de nieuwe Raadsvergaderingen zijn nog niet vastgesteld.**

Bijlagen

B1. GR jeugdregio Zaanstreek-Waterland

Het college van burgemeester en wethouders van Oostzaan, 25 augustus 2026

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
L.T. Goossens	M.D. Polak

Raadsbesluit

Nr.

De raad van de gemeente Oostzaan;

Gelet op

Het besluit van burgemeester en wethouders van 25 augustus 2026
Het advies van de commissie Kies de datum.
Het bepaalde in

Besluit

1. Kennis te nemen van het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling Jeugdregio Zaanstreek-Waterland;
2. Af te zien van het indienen van een zienswijze op het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling Jeugdregio Zaanstreek-Waterland.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de Raad van de gemeente Oostzaan,
gehouden op 17 september 2026

de griffier, de voorzitter,

Z.A. de la Cruz M.D. Polak